

Key words: *memory, student age, cognitive processes, long-term memory, verbal-logical memory, professional competence, educational activity, personal development.*

Науковий керівник:

Гула Л.В.,

старша викладачка

кафедри методики професійного навчання,

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 378

Прийоми виховання: теорія та практика

Олександр Лагунець,

здобувач вищої освіти спеціальності А5.037Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *У тезах розглянуто класифікацію прийомів виховання, їхні цілі та практичні рекомендації щодо застосування в освітньому процесі. Проаналізовано позитивне підкріплення, моделювання поведінки, ситуативні методи та рефлексивні техніки. Окремо висвітлено питання індивідуалізації підходу та етичні аспекти виховання. Наведено приклади застосування прийомів у навчальному середовищі та критерії оцінки їх ефективності.*

Ключові слова: *виховання; прийоми; мотивація; дисципліна; рефлексія.*

В умовах модернізації освіти та впровадження компетентнісного підходу особливого значення набуває вдосконалення виховного процесу. Прийоми виховання виступають важливим інструментом формування гармонійно розвиненої особистості, здатної до саморозвитку, соціальної взаємодії та відповідального вибору. Сучасна педагогіка орієнтується на гуманістичну парадигму, у центрі якої - дитина як суб'єкт виховання.

Прийоми виховання - це конкретні способи педагогічного впливу на свідомість, емоційно-ціннісну сферу та поведінку особистості. Прийом є складовим елементом методу виховання і конкретизує його в практичній діяльності педагога. За працями А. Макаренка, виховання є цілісною системою організації життя й діяльності колективу, де кожен прийом підпорядкований загальній меті формування особистості. В. Сухомлинський підкреслював, що прийоми виховання мають ґрунтуватися на повазі до гідності дитини та індивідуальному підході.

У сучасній педагогіці (І. Бех, Н. Волкова, М. Фіцула) прийоми виховання поділяють на такі групи:

- Прийоми формування свідомості особистості: переконання; роз'яснення; бесіда; приклад.

- Прийоми організації діяльності та формування досвіду поведінки: привчання; вправлення; доручення; створення виховних ситуацій.

- Прийоми стимулювання діяльності й поведінки: заохочення; покарання; змагання; громадська думка колективу.

Іван Бех розглядає ці прийоми як інструменти формування ціннісних орієнтацій та моральної самосвідомості особистості[1].

Маємо такі теоретичні принципи використання прийомів:

- гуманізація виховного процесу;
- природовідповідність і культуровідповідність;
- індивідуальний підхід;
- єдність свідомості й поведінки;
- опора на позитивне в особистості.

У творі «Педагогічна поема» обґрунтовано значення колективу як середовища реалізації виховних прийомів.

Ефективність прийомів залежить від вікових та психологічних особливостей вихованців. Важливо поєднувати різні прийоми в межах одного методу. Значну роль відіграє педагогічна майстерність і моральний авторитет вихователя.

У книзі «Серце віддаю дітям» підкреслено значення довіри, співпраці та створення «ситуації успіху» у вихованні.

Вибір прийомів залежить від виховної мети та конкретної педагогічної ситуації. Доцільним є поєднання різних груп прийомів (наприклад, бесіда + доручення + заохочення). Велику роль відіграє особистість вихователя, його моральний авторитет і педагогічна майстерність. Ефективність прийомів зростає за умов співпраці школи, сім'ї та громадськості[2].

Сучасна практика передбачає використання інтерактивних технологій, проектної діяльності, тренінгових методик, що розширюють традиційний арсенал виховних прийомів.

Отже, прийоми виховання є конкретними інструментами реалізації методів виховної роботи, що забезпечують цілеспрямований вплив на свідомість, емоційно-ціннісну сферу та поведінку особистості. Їх ефективність залежить від наукової обґрунтованості, системності застосування, урахування вікових та індивідуальних особливостей вихованців, а також від професійної майстерності педагога.

Класичні педагогічні концепції Антон Макаренко та Василь Сухомлинський доводять важливість поєднання вимогливості з повагою до особистості дитини, організації колективної діяльності та створення ситуації успіху. Сучасні наукові підходи, зокрема концепція особистісно орієнтованого виховання Іван Бех, акцентують на розвитку ціннісних орієнтацій, моральної самосвідомості та здатності до самовиховання.

У контексті реформування освіти України (концепція Нової української школи) прийоми виховання набувають нового змісту: вони спрямовані на

формування ключових компетентностей, громадянської відповідальності, критичного мислення та соціальної активності. Таким чином, сучасна практика виховання потребує інтеграції традиційних педагогічних надбань із інноваційними технологіями, що забезпечують партнерську взаємодію між педагогом і здобувачем освіти.

Список використаних джерел:

1. Бех Іван І. Д. Особистісно орієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. Київ : Либідь, 2008. 204 с.
2. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академія, 2019. 576 с.
3. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2016. 560 с.

Abstract: *The theses consider the classification of educational techniques, their goals and practical recommendations for their use in the educational process. Positive reinforcement, behavior modeling, situational methods and reflective techniques are analyzed. The issues of individualization of the approach and ethical aspects of education are separately highlighted. Examples of the application of techniques in the educational environment and criteria for assessing their effectiveness are given.*

Key words: *education; techniques; motivation; discipline; reflection.*

Науковий керівник:

Гула Л.В.,

старша викладачка

кафедри методики професійного навчання,

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 378.035

Компетентнісний підхід в організації аудиторної та поза аудиторної роботи у закладах вищої освіти

Олег Мінін,

здобувач вищої освіти спеціальності А5.037Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *У тезах розкрито сутність компетентнісного підходу в організації аудиторної та позааудиторної роботи у вищих закладах освіти. Проаналізовано нормативно-правові засади впровадження компетентнісної моделі навчання відповідно до Закон України «Про вищу освіту» та принципів Болонський процес. Визначено особливості формування загальних і фахових компетентностей здобувачів освіти в умовах аудиторної діяльності та позааудиторної роботи.*